

Pierwsze stwierdzenie *Somatochlora alpestris* (SELYS, 1840)

(Odonata: Corduliidae) w Pieninach

First record of *Somatochlora alpestris* (SELYS, 1840) (Odonata: Corduliidae)
in Pieniny Mountains

Bogusława JANKOWSKA

ul. Przyjemna 8/1, 40-470 Katowice, [e-mail: berta01@interia.pl](mailto:berta01@interia.pl)

Abstract. One hunting imago of *Somatochlora alpestris* was observed on 10.07.2016 in the Szopczański Ravine (S Poland, Pieniny Mts., Pieniński National Park, UTM: DV57). It is the first record of this sp. in this mountain range. There are no habitats suitable for *S. alpestris* in this region that is why the observed specimen probably came from another area. Tatra Mts. and their foothills are the most likely sources of the population of that species.

Key words: dragonflies, Odonata, *Somatochlora alpestris*, new record, Poland, Pieniny Mts.

Somatochlora alpestris to ważka borealno-górska i jeden z niewielu przedstawicieli tej grupy owadów, które są związane w Polsce wyłącznie z obszarami wysoko położonymi: stwierdza się ją tylko w niektórych masywach Sudetów i Karpat (BERNARD i in. 2009), a najniżej leżące stanowiska gatunku znajdują się w Obniżeniu Orawsko-Podhalańskim na wysokości ok. 650 m n.p.m. (FUDAKOWSKI 1930, BUCZYŃSKI i in. 2010). *S. alpestris* jest w Polsce gatunkiem bliskim zagrożenia (kategoria NT): jej zasięg i obszar występowania są małe, jednak jej populacje są w dobrej kondycji i mogą być zasilane przez osobniki z silnych populacji z Czech i Słowacji (BERNARD i in. 2009). *S. alpestris* jest także chroniona prawnie (ROZPORZĄDZENIE... 2016). Z obu tych powodów, każde nieznane dotąd stanowisko tego gatunku jest godne uwagi, szczególnie takie, które zmienia znany obraz jego rozmieszczenia geograficznego. Poniżej opisuję stwierdzenie właśnie tego rodzaju.

W dniu 10 VII 2016 r. obserwowałam *S. alpestris* w Pienińskim Parku Narodowym, w dolnej (początkowej) części Wąwozu Szopczańskiego (ok. 550 m n.p.m., UTM: DV57). W dzień ciepły, słoneczny i bezwietrzny, jeden osobnik dorosły tego gatunku latał wzdłuż białych skał wapiennych tworzących ściany wąwozu, prawdopodobnie polując na owady. Oprócz, niego obserwowano też jedno imago *Sympetrum vulgatum* (LINNAEUS, 1758).

W pobliżu miejsca mej obserwacji brak siedlisk mogących być miejscem rozwoju *S. alpestris* – tyrfobionta preferującego drobne zbiorniki na torfowiskach sfagnowych (BERNARD i in. 2009). Biorąc pod uwagę informacje o biologii tego gatunku w Polsce (MIELEWCZYK 2004), był to najprawdopodobniej osobnik wędrujący i żerujący uzupełniający w okresie między przeobrażeniem i rozrodem. Pytaniem otwartym pozostaje, skąd pochodził. *S. alpestris* nie notowano dotychczas z Pienin, moje stwierdzenie jest pierwsze dla tego masywu górskiego. Warto zauważyć, że MIELEWCZYK (1978) prowadząc trzyletnie, bardzo dokładne badania nad ważkami Pienin nie znalazł tu ani torfowisk sfagnowych, ani związanych

z nimi gatunków ważek. *S. alpestris* nie stwierdzono też w części słowackiej Pienin (STRAKA 2000, ŠÁCHA 2010). Tym bardziej prawdopodobne jest, że obserwowany przeze mnie osobnik pochodzi z innego obszaru. W promieniu kilkudziesięciu km od Wąwozu Szopczańskiego znanych jej wiele populacji *S. alpestris* – np. w Tatrach i na obszarach u ich podnóża (FUDAKOWSKI 1930, BUCZYŃSKI i in. 2010, ŠÁCHA 2006, TOŃCZYK 2010). Dla ważek z podrzędu Anisoptera nie jest duża odległość (CORBET 1999). Mimo to, warto oczywiście spenetrować Pieniny pod kątem występowania tego gatunku.

Piśmiennictwo

- BERNARD R., BUCZYŃSKI P., TOŃCZYK G., WENDZONKA J. 2009. Atlas rozmieszczenia ważek (Odonata) w Polsce. A distribution atlas of dragonflies (Odonata) in Poland. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań.
- BUCZYŃSKI P., CICHOCKI W., ROZWAŁKA R. 2010. Ponownie odkrycie *Somatochlora alpestris* (SÉLYS, 1840) i nowe stanowisko *S. arctica* (ZETTEREDT, 1840) w Kotlinie Nowotarsko-Orawskiej (Odonata: Corduliidae). Odonatrix, 6 (2): 42-46.
- CORBET P.S. 1999. Dragonflies. Behaviour and ecology of Odonata. Harley Books, Colchester.
- FUDAKOWSKI J. 1930. Fauna ważek (Odonata) Tatr polskich. Spraw. Kom. Fizjogr. PAU, 64: 87-174.
- MIELEWCZYK S. 1978. Ważki (Odonata) Pienin. Fragm. faunistica, 12 (6): 265-293.
- MIELEWCZYK S. 2004. *Somatochlora alpestris* (SÉLYS, 1840). Miedziopień alpejska. [w:] Z. GŁOWACIŃSKI, J. NOWACKI (red.). Polska czerwona księga zwierząt. Bezkręgowce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Akademia Rolnicza im. Augusta Cieszkowskiego, Kraków – Poznań, 57-58.
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. Dz. U. 2016, poz. 2183.
- STRAKA V. 2000. Fauna vážok (Odonata) Pieninského národného parku. Kmetianum, IX: 95-96.
- ŠÁCHA D. 2006. Výsledky mapovania vážok (Odonata) liptovských a spišských pohorí v rokoch 2000–2004. Folia faunistica Slovaca, 11 (8): 43-48.
- ŠÁCHA D. 2010. Výsledky výskumu vážok (Odonata) v kompetenčnom území správy Pieninského národného parku. Pieniny – Przyroda i Człowiek, 11: 69-79.
- TOŃCZYK G. 2010. Ważki (Odonata) Tatr – historia i teraźniejszość. [w:] Z. MIREK (red.). Nauka a zarządzanie obszarem Tatr i ich otoczeniem. Tom II: Człowiek i środowisko. Tatrzański Park Narodowy, Polskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk o Ziemi – Oddział Krakowski, Zakopane, 101-105.